

Біокремлення та розуміння концептуально усталених порівнянь дозволяє ідентифікувати та полегшити сприйняття таких порівнянь на когнітивному рівні процесу перекладу, а отже сприятиме досягненню адекватності перекладу на текстовому рівні.

1. *Бласко Ібаньєс Вісенте* Маха гола. Кров і пісок (пер. Віктор Шовкун) – К.: Дніпро, 1980 – 573 с. 2. *Гойтісоло Хуан* Острів (Пер. Ж.Коневої та Г.Венгрєнівської) – К.: Дніпро – 1971 – С. 131-249. 3. *Каміло Хосе Села* Вулик (пер. П.Соколовський, А.Собуцький) – К.: Дніпро, 1979 – 214 с. 4. *Мануель Рівас* Мова метеликів// Всесвіт, №7-8 – 2006 – С.107-112 5. *Маслова* Когнитивная лингвистика: Учебное пособие. – Минск.: Тетра-Системс, 2004. 6. *Селіванова О.О.* Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія – Полтава.: Довкілля-К, 2006 – 716 с. 7. Словник фразеологізмів української мови/ *під ред. В.О.Винник* – К.: Наукова думка, 2003 – 1097 с. 8. *Сурмач О.Я.* Концепт як мовно-ментальний феномен у когнітивній лінгвістиці – <http://bulletin.cdu.edu.ua/base/2008/v116/v116pp128-135.pdf> 9. *Blasco Ibáñez Vicente* La maja desnuda – Madrid: Edición de Tomás, 1998, – 475 p. 10. *Cela Camilo José* La colmena// Obras completas Madrid, Ed. Destino, 1990 – pp. 7-336. 11. *Juan Goytisolo* La isla – Barcelona: Seix Barral, 1969 – 157 с. 12. *Manuel Rivas*, ¿Qué me quieres, amor? – Madrid, Ed. Alfabuara – 2002 – P. 31-36. 13. *Ortega y Gasset José* Miseria y esplendor de la traducción// Textos clásicos de teoría de la traducción – Madrid: Cátedra, 1994 – pp. 299 – 308 14. *Seco M.* Diccionario fraseológico documentado del español actual. Locuciones y modismos españoles. Madrid, Aguilar lexicografía, 2004.

Циркунова І.В., студ.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ШЛЯХИ ВІДТВОРЕННЯ ЛОКАТИВНИХ ПРЕДИКАТІВ В ПЕРЕКЛАДІ З ІСПАНСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

*У статті розглядаються шляхи відтворення в перекладі з іспанської українською мовою речень з локативним предикатом, на прикладі дієслова *estar*. Проаналізований матеріал дозволяє виявити деякі закономірності, особливо залежність вибору відповідника від семантики іспанського дієслова у функції локативного предикату та від характеру дії, що ним позначається.*

Ключові слова: локативний предикат, локалізатор, предикат, дієслово, *estar*, локативність, стан, суб'єкт.

*В статье рассматриваются пути воспроизведения в переводе с испанского на украинский язык предложений с локативным предикатом *estar*. Проанализированный материал позволяет выявить некоторые закономерности, в частности зависимость выбора соответствия от семантики испанского глагола в функции локативного предиката, а также от характера действия, которое им обозначено.*

Ключевые слова: локативный предикат, локализатор, предикат, глагол, *estar*, локативность, состояние, субъект.

*As the title implies, the article concerns ways of reproduction of sentences from Spanish to Ukrainian language with locative predicate *estar*. The analyzed material allows define certain regularities, especially the dependence of the choice of the equivalent from the semantic of the Spanish verb in the function of the locative predicate and also from the the character of the action which it considers.*

Key words: locative predicate, localizer, predicate, verb, *estar*, localization, state, subject.

З давніх-давен людство усвідомлює себе в просторово – часовому континуумі, поняття якого глибоко закладене у мові. Мова як одне з найважливіших явищ цивілізації пронизана просторовими координатами та наповнена лексикою з просторовим значенням. Предикати зі значенням розташування у просторі вже розглядалися на матеріалі української [Вихованець 1993] та іспанської [Супрун 1977] мов. Тема предикатів становила зацікавленість в загальних [Швейцер 1988] та часткових теоріях [Селіверстова Швейцер 1988]. Питання локативних предикатів знайшло своє відображення і в деяких порівняльних теоріях, зокрема для пар українсько – чеської [Андрш 1987] та російсько-французької мов [Гак 1971]. Робота є актуальною з погляду необхідності визначення закономірних відповідників при їх перекладі в умовах відсутності великого іспансько-українського словника.

Об'єктом нашого дослідження є іспанські речення з предикатом *estar* та їх переклади українською мовою. Предметом дослідження є виявлення закономірностей вибору перекладацького відповідника.

Мета роботи полягає у визначенні шляхів відтворення локативних предикатів з іспанської на українську мову та чинників, що впливають на перекладацький вибір.

Корпус для дослідження було сформовано методом суцільно вибірки з роману Беніто Переса Гальдоса «Донья Перфекта» [Pérez Galdós 2005] та його перекладу, виконаного Женецькою Конєвою [Перес Гальдос 1987]. Порівняння оригіналу та перекладу доповнювалось семантичним аналізом, в першу чергу, дієслів у функції локативного предикату. Локативні предикати виражають дієслова, які позначають розташування в певному місці.

Предикат виступає центральною синтаксевою в реченні. Він формує його семантико-синтаксичну структуру [Вихованець 1993, 137]. Обов'язковими елементами локативних речень є сам локативний предикат, ім'я предмета чи особи, а також локализатор, що позначає область буття. В нашій роботі розглянемо шляхи відтворення локативних предикатів на прикладі дієслова *estar*.

Іспанське дієслово *estar* слід вважати власне локативним, адже за словником Іспанської Королівської Академії першим значенням *estar* є саме перебування в якомусь місці [Diccionario. RAE 908]. Згідно з іспансько-українським словником за редакцією В.Ф. Сахна та С.А. Коваля, українськими відповідниками *estar* є *бути* та *перебувати* [Словник 2004, 107], проте аналіз перекладу свідчить про те, що перекладач не обмежується лише цим колом відповідників.

На основі нашої вибірки ми виділили дві групи. До першої увійшли речення, в яких *estar* є власне локативним предикатом, тобто вказує на перебування в певному місці, до

другої – речення, в яких *estar* окрім локативної семантики має також семантику стану, виступаючи частиною складеного присудка, де предикатив називає стан суб'єкта.

У випадку використання в оригіналі *estar* у власне локативному значенні аналіз дозволяє виділити деякі закономірності.

По-перше, коли *estar* вжито у теперішньому часі дійсного способу (Presente de Indicativo), в перекладі українською такі речення відтворюються неповними, або еліптичними реченнями, в яких присудок опущено, що є характерним для української мови, де дієслово *бути* у власне локативному значенні в теперішньому часі не відтворюється. Наприклад: *Allí bajo aquellos árboles está una mujer, una chica... una señorita* [Pérez Galdós 39]. – Там під деревами якась жінка, дівчина... сеньйорита [Перес Гальдос 20].

По-друге, коли *estar* вживається в так званому минулому незавершеному часі дійсного способу (Pretérito Imperfecto de indicativo), називаючи повторювану або тривалу дію, в перекладі предикат експлікується і відтворюється синонімічними *бути*, дієсловами *перебувати* та *знаходитися* в минулому часі. Ці дієслова, на нашу думку, вказують саме на місце знаходження певної особи чи предмета, та не привносять інших відтінків, властивих дієслову *бути*. Наприклад: *Nació dos semanas que estaba en Orbajosa, y durante este tiempo no había recibido ninguna carta de su padre* [Pérez Galdós 133]. – Вже два тижні перебував він у Орбахосі, і за цей час не отримав від батька жодного листа [Перес Гальдос 104].

По-третє, коли *estar* вжито у Pretérito Indefinido de Indicativo, що вказує на термінативність дії, і коли предикат виражає сам факт перебування в якомусь місці, в перекладі йому відповідає українське дієслово *бути* в минулому часі. Наприклад: *Tu estuviste hoy en casa de ellas: luego...* [Pérez Galdós 161]. – Ти був у них сьогодні, отже [Перес Гальдос 89].

Однак, варто зазначити, що у випадках, коли акцент робився на однократності дії, перекладач вживав інший відповідник, намагаючись відтворити це значення. Наприклад: *Ayer tarde estuvo aquí el secretario del señor Obispo a manifestarme que su Hustrísima está muy disgustado porque te tengo en mi casa* [Pérez Galdós 165]. – Учора до нас заходив секретар сеньйора єпископа й повідомив, що його преосвященство дуже не задоволений твоїм перебуванням у моєму домі [Перес Гальдос 91].

У випадках, коли *estar* відіграє роль дієслова-зв'язки, із предикативом на позначення певного стану суб'єкта, у нашій виборці спостерігалось два варіанти перекладу. Перший – односкладним реченням. Наприклад: *Yo estoy aquí muy bien* [Pérez Galdós 100]. – Мені тут добре [Перес Гальдос 57]. В такому випадку перекладач відтворює предикат стану, та залишає локалізатор (*тут*). Наявність в оригіналі локалізатору дозволяє вбачати зв'язок між станом і локативністю, що приписується суб'єкту, а відтак стверджувати про збереження у перекладі семантики локативності.

В інших випадках, і локативне, і станове значення предикату оригіналу відтворюється шляхом використання не дієслова – зв'язки, а повнозначного дієслова з локативною семантикою в перекладі. *Veíanse por las tardes en la esquina de la catedral y en la plazoleta formada por el cruce de las calles de Candestable y la Tripería, algunos caballeros que,(...), estaban de centinela viendo pasar la gente* [Pérez Galdós 126]. – Щодня можна було побачити молодих людей на розі біля собору й на невеликому майдані, який перехреснюючись утворили дві вулиці Кондестабло і Траперія. Кілька кабальєро, (...) стояли тут немов на варті, розглядаючи перехожих [Перес Гальдос 70].

Проаналізувавши відтворення іспанського локативного предикату *estar* українською мовою, можна зробити висновок, що коло перекладацьких відповідників ширше, ніж це визначається у двомовному словнику. Це пов'язане з тим, що *estar* не є семантично однорідним, і окрім значення локативності може також передавати і стан суб'єкту. Коли *estar* позначає розташування в певному місці, вибір українського відповідника залежить від часу, в якому вживається предикат в іспанській мові та характеру дії, описаної предикатом. Коли ж до локативності додається семантика стану, перекладач або орієнтується переважно на семантику стану, застосовуючи в перекладі типу для української мови семантико-синтаксичну схему речення, при чому обов'язково відтворюється локалізатор, або вживає відповідне повнозначне дієслово з локативною семантикою.

1. *Вихованець І.Р.* Граматика української мови. Синтаксис: Підручник. – К.: Либідь, – 1993. – 368с.; 2. *Вихованець І.Р.* Нариси з функціонального синтаксису української мови. – К.: Наук. думка, 1992. – 222 с.; 3. *Іваницька Н.Б.* Функціонально – семантична класифікація абсолютних дієслів в українській та англійській мовах. – К.: КНТЕУ, 2004. – 193с.; 4. *Перес Гальдос Б.* Донья Перфекта. Роман. Сарагоса. Переклад. З ісп. – К.: Дніпро, 1987. – 350с.; 5. *Сахно В.Ф., Коваль С.А.* Словник: Іспансько-український. К.: Ірпінь: ВТФ Перун, 2004. – 544с.; 6. *Сунрун А.В.* Грамматика и семантика простого предложения на материале испанского языка. М.: Наука, 1977. – 261с.; 7. *Швейцер А.Д.* Теория перевода. Статус, проблемы, аспекты. М.: Наука, -1988; 8. *Pérez Galdós Benito.* Doña Perfecta. Санкт – Петербург: КАРО, 2005. – 344с.; 9. *Diccionario de la Lengua Española*, Tomo I; – Madrid: UNIGRAF, S.L., 1992. – 1077р.

Чистяк Д.О., асп.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ЗАСАДИ ЛІНГВОПОЕТИЧНОГО АНАЛІЗУ СИМВОЛУ Й МІФУ В РАННІЙ ТВОРЧОСТІ МОРІСА МЕТЕРЛІНКА

Стаття присвячена розгляду концепцій міфу та символу в ранній творчості М.Метерлінка. Аналіз текстів засвідчує, що символ був авторським терміном на позначення структур несвідомого в тексті з потужним міфічним субстратом. Пропонується провести аналіз текстових символів у його драмах у річищі інтертекстуальної теорії.

Ключові слова: глобальний символ, текстовий символ, міф, міфологічний інтертекст, текстовий концепт.

Статья посвящена рассмотрению концепций символа и мифа в раннем творчестве М. Метерлинка. Текстовый анализ показал, что символ был для автора термином для обозначения структур бессознательного в тексте с ярким мифическим субстратом. Предлагается проанализировать текстовые символы в русле интертекстуальной теории.